Regionledningskontoret
Mikael Ranhagen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-10-01

TRN 2021-0165

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över Stockholms läns skogsstrategi

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Länsstyrelsen Stockholm över förslag till Stockholms läns skogsstrategi.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Stockholm har remitterat ärendet Stockholms läns skogsstrategi, *Med skogen som mötesplats – Dialog och utveckling i Stockholms län*, till Region Stockholm för yttrande. Tillväxt- och regionplanenämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån Region Stockholms ansvar för regional fysisk planering och regional utveckling.

Länsstyrelsen Stockholm har i dialog med Region Stockholm och andra regionala aktörer tagit fram ett förslag till en länsövergripande skogsstrategi. Förslaget till skogsstrategi tar utgångspunkt i Sveriges nationella skogsprogram från 2018 och bygger på regionala förutsättningar, intressen och behov. Förslaget ger utgångspunkter och mål för utvecklingen i Stockholms län med koppling till skogen och skogssektorn. Syftet och ambitionen är att den regionala skogsstrategin tillsammans med kommande handlingsplaner ska vara en utgångspunkt för det gemensamma arbetet med ökad kunskap i fokus, inbjuda till dialog och visa på förändringsbehov och utvecklingsmöjligheter.

Region Stockholm anser att förslaget täcker in de komplexa aspekter, utmaningar och målkonflikter som ryms inom skogssektorn. Förslaget ger en bra bild över nuläget och de specifika förutsättningar som råder i Stockholms län. De föreslagna strategiska insatsområdena och målen i skogsstrategi som helhet fångar in Stockholms läns behov kopplat till denna fråga.

Region Stockholm föreslår samtidigt att det övergripande målet ses över, för att öka tydligheten och göra det uppföljningsbart, samt även att vägledningen i vissa delar kan förtydligas. Region Stockholm lämnar förslag som kan förtydliga vägledningen ytterligare.

Bakgrund
Länsstyrelsen Stockholm har tagit fram ett förslag till en länsövergripande skogsstrategi. Arbetet har skett i dialog med andra regionala aktörer. Region Stockholm har medverkat i arbetet genom representanter i såväl projektgrupp som styrgrupp. Förslaget till skogsstrategi för Stockholms län tar avstamp i det nationella skogsprogrammet som beslutades av regeringen i maj 2018 och bygger på regionala förutsättningar, intressen och behov. Stockholms läns yta utgörs ungefär till hälften av skogsmark.

Region Stockholm svarade i våras på miljödepartementets remiss av slutbetänkandet ”Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73)” (RS 2021-0141). I utredningen konstateras att det finns en uttalad målkonflikt mellan de två jämställda målen produktion respektive miljö i skogspolitiken; d.v.s. rationell skogsproduktion och äganderätt mot miljö, naturvärden och biologisk mångfald. Målkonflikten handlar också om hur skogen som naturresurs på bästa sätt ska bidra till klimatomställningen. En central synpunkt från Region Stockholm är att hänvisa till den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFS 2050) för stöd och avvägning mellan olika intressen samt att ta hänsyn till storstadsregionernas specifika förutsättningar. Region Stockholms synpunkter på denna remiss ligger i linje med det yttrandet. I Regionstyrelsens yttrande lyftes att det är viktigt att det finns en balans mellan äganderätt, tillgången till natur, bevarandet och brukandet av skog.

Skogarna i länet är en naturresurs som används till såväl skogsindustri som kolsänka, klimatreglerare, rekreation och naturturism. Den regionala skogsstrategin ger utgångspunkter och mål för utvecklingen i länet med koppling till skogen och skogssektorn. Syftet och ambitionen är att strategin tillsammans med kommande handlingsplaner ska utgöra en plattform för det gemensamma arbetet med ökad kunskap, inbjudan till dialog samt visa på förändringsbehov och utvecklingsmöjligheter. En handlingsplan tillhörande strategin håller nu på att arbetas fram. Region Stockholm anser att det hade varit lämpligt om arbetet med handlingsplanen hade påbörjats efter att strategin antagits. Handlingsplanen kommer att tidsbestämmas och uppdateras med jämna mellanrum. Förslag på vision för strategin är; *Med skogen som mötesplats – dialog och utveckling i Stockholms län*. Det

övergripande målet föreslås vara att *Stockholms län har en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla*.

De fyra föreslagna insatsområdena är *Hållbart skogsbruk*, *Värdeskapande besök i skogen*, *Stockholm som marknad* och *Skogen i samhällsplaneringen*. Länsstyrelsen Stockholm har i remissen särskilt efterfrågat svar på följande frågor:

1. Fångar de strategiska insatsområdena och målen länets behov?
2. Kan strategin fungera som stöd i ert arbete?
3. Saknas det något viktigt perspektiv, och i så fall vad?

Region Stockholms yttrande

Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån Region Stockholms ansvar för regional fysisk planering och regional utveckling. Det tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUFS 2050, som är regionplan och regional utvecklingsstrategi för länet samt i tillhörande strategier som Klimatfärdplan 2050, Landsbygds- och skärgårdsstrategi och Näringslivs- och tillväxtstrategi.

Strategin som helhet och inledning

Region Stockholm anser att förslaget täcker in de komplexa aspekter, utmaningar och målkonflikter som ryms inom skogssektorn. Förslaget ger en bra bild över nuläget och de specifika förutsättningar som råder i Stockholms län vad gäller befolkningstillväxt, konkurrens om marken med ett högt exploateringstryck, kompetensförsörjnings- och rekreationsbehov samt vår tids stora utmaningar med klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald.

Region Stockholm anser samtidigt att det övergripande målet bör ses över för att öka tydligheten och göra det uppföljningsbart. I nuläget är det för brett och oprecist för att vara ett stöd i kommande arbete.

Förslaget överensstämmer med RUFS 2050 som pekar på att skyddet av mark och äganderätt ska stärkas samt att skogsbruket ska bedrivas hållbart för att bevara biologisk mångfald, god vattenkvalitet och skogens kulturarv samt värna skogens sociala värden. Region Stockholm ser inte att det saknas något viktigt perspektiv, däremot att förslaget i vissa delar kan förtydligas, Vilket Region Stockholm nedan lämnar förslag kring.

Region Stockholm anser att samverkan och dialog ska lyftas fram ännu tydligare redan i inledningen av strategin samt i formuleringen av de fyra

strategiska insatsområdena med tillhörande regionala mål. Eftersom det finns en uttalad målkonflikt inom skogspolitiken är samverkan och dialog av stor betydelse för att strategin ska få genomslagskraft.

Region Stockholm föreslår att texten gällande att lagstiftning för den svenska skogspolitiken vilar på två jämställda mål om produktion och miljö kompletteras med exempel på målet om miljö. Detta för att tydliggöra lagstiftningens två jämställda mål som i många avseenden handlar om en balans mellan äganderätt, tillgången till natur, bevarandet och brukandet av skog. Region Stockholm föreslår vidare att inledningen kompletteras med en formulering om att RUFS 2050, med tillhörande strategier, ger stöd och vägleder i avvägning mellan olika intressen i Stockholmsregionen.

Region Stockholm anser att nulägesbeskrivningen med fördel kan förtydligas med att skogen och de regionala gröna kilarna inte bara hyser höga naturvärden utan också har viktiga kulturvärden som bidrar till skogens och kilarnas höga attraktivitet och möjligheter som rekreations- och besöksmål. Region Stockholm föreslår vidare att förslaget kan förtydligas med att forskning kopplat till skog i länet också handlar om ekosystemtjänster, klimatförändringar, natur- och kulturvärden, biologisk mångfald, rekreation, friluftsliv och besöksnäring och bedrivs av Stockholms universitet, Stockholms Resilience Center (SRC) med flera.

Övergripande mål och insatsområden
Region Stockholm anser att strategin har ett tydligt och välformulerat tillväxtperspektiv som helhet. I det övergripande målet uttrycks bland annat; *Genomförandet av strategin ska leda till utveckling av ett hållbart skogligt företagande, med lönsamma företag som erbjuder arbetstillfällen och bidrar till den regionala tillväxten*. Region Stockholm föreslår att ordningen av beskrivningarna av insatsområdena ändras i strategin. Förslagsvis kommer insatsområdet Skogen i samhällsplaneringen först, eftersom det sätter ramarna för övriga insatsområden. Sedan föreslås insatsområdet Stockholm som marknad, Hållbart skogsbruk och Värdeskapande besök i skogen. Region Stockholm anser att de strategiska insatsområdena delvis överlappar varandra och föreslår att de renodlas och avgränsas tydligare vad gäller innehållet.

RUFS 2050 ger stöd i avvägningar mellan olika intressen och mark-användning på regional nivå. Av plankartan i RUFS 2050 kan utläsas vilka allmänna intressen, vilken markanvändning och vilka rumsliga strukturer som bedömts utgöra de väsentliga samhällsintressena på regional nivå i

Stockholms län. Det vore en styrka om detta tydligare framgår i insatsområdet *Skogen i samhällsplaneringen*.

Regeringen har beslutat att ta fram en nationell bioekonomistrategi och arbetet har påbörjats med denna. Resultatet av det arbetet behöver tas omhand i kommande handlingsplaner kopplat till insatsområdet *Stockholm som marknad*. En cirkulär bioekonomi som förlitar sig på förnybara råvaror i form av biologiska resurser, istället för en traditionell linjär ekonomi med förbrukande av naturresurser och ökande avfallsmängder, är av stor betydelse för att minska klimatförändringarna och ställa om till ett hållbart system.

Förslag till målformulering för *Hållbart skogsbruk* är; *Skogsbruket i Stockholms län bidrar till växande och lönsamma företag som levererar klimatnytta och ett variationsrikt skogslandskap för skogens ekosystemtjänster*. Region Stockholm anser att målformuleringen behöver innehålla begreppet biologisk mångfald. Region Stockholm delar inte innehållet i påståendet att lämna över en välskött skog till kommande generationer skulle stå i motsatsförhållande till krav på lönsamhet.

Region Stockholm anser att målformuleringen för *Värdeskapande besök i skogen* kan förtydligas med att besöksnäringen är ett styrkeområde i Stockholmsregionen där näringslivet ligger i framkant. Skogen är en resurs som ger förutsättningar för besöksnäringen att skapa upplevelser. Det är inte upplevelser i skogen i sig som skapar besöksnäring eller naturturismföretag. Formuleringen kan också förtydligas med att den tätortsnära skogen inte bara ska vara tillgänglig för länets invånare utan också för besökare till länet.

Region Stockholm anser att den offentliga sektorns roll, och då främst staten och kommunernas roll kopplat till besöksnäring, med fördel kan lyftas fram i strategin. De har tillsammans med privata aktörer och markägare ett gemensamt ansvar att utveckla och arbeta med att både tillgängliggöra mer natur och skydda naturen från för högt besökstryck och slitage. Ett viktigt arbete är att identifiera, utveckla och marknadsföra strategiska och hållbara besöksmål runtom regionen.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag

1. Remiss – Utkast till Stockholms läns skogsstrategi, *Med skogen som mötesplats – Dialog och utveckling i Stockholms län*

Beslutsexpediering

1. Länsstyrelsen Stockholm

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2021-10-01

TRN 2021-0165

Remiss juni 2021

Länsstyrelsen
Stockholm

Med skogen som mötesplats

Dialog och utveckling i Stockholms län

För mer information kontakta
Länsstyrelsens enhet för landsbygdsutveckling
Tfn: 010-223 10 00

Foto omslag: Mostphotos

Utgivningsår: 2021

ISBN: 978-91-7937-100-5

Du hittar rapporten på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm

Förord

REMISS

Stockholms läns skogsstrategi

SYFTE
Att gemensamt underlätta för samverkan och ökad kunskap i länets skogliga frågor.

VISION
Med skogen som mötesplats – dialog och utveckling i Stockholms län.

ÖVERGRIPANDE MÅL
Stockholms län har en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla.

STRATEGISKA INSATSOMRÅDEN MED REGIONALA MÅL

Hållbart skogsbruk

Skogsbruket i Stockholms län bidrar till växande och lönsamma företag som levererar ökad klimatnytta och ett variationsrikt skogslandskap för skogens ekosystemtjänster.

Värdeskapande besök i skogen

Upplevelser i skogen bidrar till besöksnäring, kunskap om skog och skogsbruk samt utveckling på landsbygden. Den tätortsnära skogen är en särskilt värdefull resurs som är tillgänglig för länets invånare.

Stockholm som marknad

Baserat på skogens värden erbjuder Stockholm en marknad för innovativa och hållbara varor och tjänster samt en attraktiv arbetsmarknad.

Skogen i samhällsplaneringen

I Stockholms län tas skogens värden och funktioner tillvara i samhällsplaneringen genom en konstruktiv och inkluderande dialog.

Varför en skogsstrategi för Stockholms län?

Strategin för Sveriges nationella skogsprogram beslutades av regeringen i maj 2018. Visionen är Skogen, det gröna guldet, bidrar med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Programmets strategi utgår från skogens ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och bygger på bred dialog, samverkan, engagemang och erfarenhetsutbyte mellan markägare och andra intressenter i skogens hela värdekedja.

Det nationella skogsprogrammet är ett viktigt instrument för att utveckla skogssektorn och för att öka kunskapen om och förståelsen för de nyttor samhället får från skogen och skogsbruket.

Skogsstrategin för Stockholms län tar avstamp i det nationella skogsprogrammet och bygger på regionala förutsättningar, intressen och behov. Skogsstrategin är ett stödjande dokument för de aktörer som vill verka för det övergripande målet om en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla. Grundförutsättningarna är inriktningen för den svenska skogspolitiken som vilar på två jämställda mål om produktion och miljö genom gällande skogsvårdslagstiftning, de äganderättsliga principerna samt principen om frihet under ansvar. Det innebär att markägaren, inom ramen för det ansvar som åligger denne genom gällande lagstiftning, har stor frihet att bruka marken utifrån egna målsättningar.

Strategin ger utgångspunkter och mål för utvecklingen i länet med koppling till skogen och skogssektorn. Vi har inte angett ett specifikt år då målen ska vara uppnådda, eftersom vi ser att det är olika tidsperspektiv i allt från vad en enskild skogsägare gör till hur skogen formas på mycket lång sikt. De handlingsplaner som kopplas till länets skogsstrategi innehåller åtgärder som ska bidra till måluppfyllelsen. Ambitionen är att den regionala skogsstrategin tillsammans med handlingsplanerna ska utgöra en plattform för det gemensamma arbetet med ökad kunskap i fokus, inbjuda till dialog och visa på möjligheter och förändringsbehov.

Nuläge

Stockholm är ett expanderande storstadslän med 2,4 miljoner invånare och landets tredje största landsbygdsbefolkning. Länet står inför en rad utmaningar, inte minst med koppling till befolkningstillväxten. En av utmaningarna är att möjliggöra regional utveckling och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa. En annan stor utmaning är att minska klimatpåverkan och samtidigt möjliggöra ökad tillgänglighet och ekonomisk tillväxt.

Stockholms län är ett av Sveriges minsta sett till andelen skogsmark – 380 000 ha. I kombination med den stora befolkningen innebär det ett stort tryck på vissa marker, särskilt de tätortsnära skogarna

Antalet sysselsatta inom skogsbruket i Stockholms län uppgår till cirka 1 500 personer, vilket är cirka 0,14 procent av Stockholms läns totala sysselsättning. I länet arbetar drygt 3 600 personer inom tillverkning av massa, papper och varor av trä.

Enskilda ägare utgör den största ägarkategorin, med 57 procent av den totala skogsmarksarealen. Totalt finns drygt 5 000 brukningsenheter i länet fördelat på 8 600 ägare. Brukningsenheterna är vanligtvis små, i genomsnitt runt 13 hektar. Antalet skogsägare boende i länet är betydligt fler; drygt 25 000 personer äger skog någonstans i Sverige och många av dem således utanför Stockholms län.

Den formellt skyddade skogsmarken i länet uppgår till cirka 32 000 hektar och består bland annat av nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskyddsområden, och Natura 2000-områden. Länsstyrelsen och länets kommuner förvaltar ett stort antal av dessa skyddade områden. Samtidigt visar de årliga uppföljningarna av miljökvalitetsmålet Levande skogar på fortsatta utmaningar. I länets skogar finns ett stort antal fornlämningar att ta hänsyn till som är skyddade enligt Kulturmiljölagen.

Stockholms län har tio så kallade gröna kilar – stora, sammanhängande naturområden som löper från landsbygden till den centrala regionkärnan. De gröna kilarna har höga naturvärden och är viktiga för spridning av arter. Kilarnas grönstruktur förbättrar livsmiljön i staden, både genom exempelvis vatten- och luftrening och som en tillgänglig miljö i närheten av tätorter och bostadsområden.

I länet finns goda förutsättningar för friluftsliv, rekreation och besöksnäring. Den goda tillgängligheten till natur med kollektivtrafik gör Stockholms län unik i världen. Stockholms län växer som besöksmål och placerar sig högt bland Europas mest attraktiva destinationer. Många turister besöker huvudstaden och dess närområde och uppskattar miljön med många grönområden och närheten till naturen. Potentialen för besöksnäring med skogen som utgångspunkt bedöms vara stor.

Stockholms län ligger i framkant inom områden som utbildning, kunskapsutveckling och innovation. Samtidigt är länets skogsindustri liten och den större skogsindustri som finns i länet är Holmens verksamhet i

Hallstavik, Norrtälje kommun. I länet är det i första hand KTH (Kungliga Tekniska Högskolan), Stora Enso och RISE (Research Institutes of Sweden) som arbetar med skoglig och skogsindustriell forskning.

Möjligheter och utmaningar med koppling till Stockholms läns skogsstrategi sammanfattas nedan:

Möjligheter

- Stor potential för mångbruk av skog tack vare stark köpkraft i länet och intresserade skogsägare.
- Goda möjlighet till arbetstillfällen i skogsbranschen.
- En ökande befolkning i kommuner och tätorter leder till att skogliga tjänster efterfrågas och kan ge inkomster.
- Besöksnäring med skogen som arena för upplevelser kan skapa jobb och tillväxt.
- Byggande i trä där Stockholm har potential att vara en god marknad och förebild.
- Produktionshöjande åtgärder kan ge högre tillväxt i skogen.
- Tillgänglig natur genom kollektivtrafik, parkeringsplatser, sittplatser, fungerande sophantering osv.
- Mycket tätortsnära skog med höga naturvärden.
- Rik biologisk mångfald och stor variation av skogliga naturtyper.
- En vilja att utveckla samarbeten och samverkan för att hantera konflikter och hitta lösningar.

Utmaningar

- Höga markpriser påverkar förutsättningarna för skogsbrukets utveckling.
- Lönsamheten, som är en förutsättning för att skogarna kan skötas på ett hållbart sätt, behöver stärkas.
- De årliga utvärderingarna visar på fortsatta utmaningar att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar i Stockholms län.
- Stor befolkning leder till hårt nyttjande av skogen och ett växande allemansrättsligt tryck.
- En växande befolkning i kommuner och tätorter leder till att värdefulla grönområden bebyggs, vilket kan hota tillgången till naturområden och skog samt utarma den biologiska mångfalden.
- Intresset från länets ungdomar för att utbilda sig för skogliga yrken är relativt svagt.
- Kvinnor och utrikesfödda är tydligt underrepresenterade inom skogsnäringen.
- Efterfrågan på vissa pappersprodukter minskar, vilket påverkar länets skogsindustri.
- Lagstiftning och politiska beslut kan påverka förutsättningarna att bedriva ett lönsamt skogsbruk.

REMISS

Övergripande mål och insatsområden

Övergripande mål

Stockholms län har en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla.

Den regionala skogsstrategin ska bidra till ett hållbart nyttjande av skogen i Stockholms län, där skogens alla värden tillvaratas. Genomförandet ska leda till utveckling av ett hållbart skogligt företagande, med lönsamma företag som erbjuder arbetstillfällen och bidrar till den regionala tillväxten. Strategin ska uppmuntra innovationer och stärka utvecklingen mot ett biobaserat samhälle samtidigt som förutsättningarna för skogens ekossystemtjänster stärks.

De regionala målen speglar en önskad utveckling av skogen utifrån länets förutsättningar och med skogens viktiga roll för landsbygdsutveckling, jobb och tillväxt, klimat, natur- och kulturmiljövärden, rekreation och friluftsliv i fokus.

Foto: Länsstyrelsen

Hållbart skogsbruk

MÅL: Skogsbruket i Stockholms län bidrar till växande och lönsamma företag som levererar ökad klimatnytta och ett variationsrikt skogslandskap för skogens ekosystemtjänster.

Mer än halva länets yta består av skog. Det är skog som ger jobb och tillväxt, som levererar skogsråvara, klimatnytta bland annat i form av kolsänka och många andra ekosystemtjänster – funktioner hos ekosystemet som gynnar människor och som vi är beroende av. Insatsområdet ska bidra till goda förutsättningar för ett hållbart skogsbruk.

Ett hållbart skogsbruk behöver vara anpassat till ett nytt förändrat klimat. Förmågan att klara förändringar, såsom värme, stormar, torka, skadeinsekter, och bränder och samtidigt kunna upprätthålla de funktioner som vi nyttjar, är en viktig egenskap hos framtidens skogar. Ett hållbart skogsbruk förutsätter samverkan, aktiv förvaltning och skötsel för att nå viltstammar som är i balans med foderresurserna. Det finns ett behov att även ta hänsyn till skogsbrukets inverkan på omgivande miljö.

Hållbart skogsbruk bidrar till uppfyllandet av miljökvalitetsmål. Fler skogar behöver skötas på ett sätt som bidrar till biologisk mångfald och stärkandet av skogens ekosystem. Särskilt värdefulla skogsområden bevaras genom frivilliga avsättningar eller ersättning till markägaren. För att ytterligare stärka möjligheten för enskild skogsägare att bedriva skötsel för ett mer hållbart skogsbruk behöver ekonomiska incitament utvecklas.

Den regionala strategin ska ge förutsättningar för ett skogsbruk som kan leverera råvara till den växande bioekonomin och samtidigt stärka den biologiska mångfalden. Innovativa skogsbruksmetoder kan vara av intresse, med koppling till de varierande målsättningar som finns inom skogsbruket. Medan många skogsägare ställer krav på lönsamhet finns det de som äger och brukar skog med helt andra målsättningar och ambitioner, som exempelvis att lämna över en välskött skog till kommande generationer. För merparten är dock framtidstro och utvecklingsmöjligheter nära kopplade till lönsamhet. Generellt behöver det finnas en möjlighet att investera överskott i verksamheten för att klara av oförutsedda händelser. Sammantaget är förutsättningarna för att driva lönsamma företag med långsiktig hållbarhet i fokus en viktig del av den regionala skogsstrategin.

Dagens brist på arbetskraft inom skogsnäringen behöver lösas för att klara hållbarhetsutmaningen och för att företagen inom skogsnäringen ska vara lönsamma, livskraftiga och bidra till en ökad produktion, jobb och utveckling på landsbygden.

Genom att öka intresset för skogen, skogsbruket och dess betydelse för klimatutmaningen och utvecklingen av en bioekonomi kan fler i länet attraheras av att jobba inom skogsnäringen i framtiden. På så vis kan den brist på arbetskraft som finns inom skogsbranschen idag motverkas.

Visste du att....

Jämfört med nationella genomsnittet har Stockholms län högre andel skyddad mark. En stor andel är kommunala naturreservat. Statistiken visar att det finns en betalningsvilja från samhället för annat brukande än traditionellt skogsbruk.

Visste du att....

35 procent av virkesförrådet i länets produktiva skogsmark består av gran, 34 procent av tall och resterande består av lövskog.

Värdeskapande besök i skogen

MÅL: Upplevelser i skogen bidrar till besöksnäring, kunskap om skog och skogsbruk samt utveckling på landsbygden. Den tätortsnära skogen är en särskilt värdefull resurs som är tillgänglig för länets invånare.

Stockholms läns skogar är en tillgång för länets stora och växande befolkning. Skogarna behöver nyttjas på ett sätt som skapar värden både för besökaren och för markägaren. Insatsområdet ska ge förutsättningar för ett hållbart nyttjande av skogen som plats för naturupplevelser, rekreation och friluftsliv som kan samexistera med ett aktivt, lönsamt och ansvarsfullt brukande av skogen och bidra till företagande och landsbygdsutveckling.

En stor befolkning ställer krav på en infrastruktur för rekreation och friluftsliv som gör naturen tillgänglig för alla utan att skogen eller skogsägarna påverkas negativt. Skogsbesöken behöver fördelas mellan olika platser för att förebygga risk för skada på skogen. I skogar med många besökare kan konflikter uppstå mellan olika typer av besök och i relation till brukandet av skogen.

Det finns ett stort behov av kunskap om och ökad efterlevnad av såväl allemansrättens rättigheter och skyldigheter som andra regelverk av betydelse för besök i skogen. Ett livskraftigt företagande inom besöksnäring ska kunna bedrivas samtidigt som brukande och viktiga miljöaspekter beaktas, värnas och utvecklas.

Fler besök i skogen kan bidra till rekreation och bättre folkhälsa för länets befolkning, men behöver fördelas till fler platser än de tätortsnära skogarna. Den brukade skogen kan bidra till kunskap och intresse för skog och skogsfrågor samt skapa förståelse och intresse för hur skogsbruk går till.

I skogen finns lämningar efter forna tiders bruk som kan förhöja upplevelsen av vistelsen i skogen. Dessa historiska värden kan ge en djupare förståelse och kunskap för utvecklingen och nyttjandet av skogen.

Även de som inte besöker skog och natur idag behöver känna sig välkomna ut i skogen. Det är viktigt för bland annat folkhälsan och för delaktighet och jämlikhet i samhället. Kunskap om det positiva med att vistas i skogen tillsammans med kunskap om allemansrätten, med dess rättigheter och skyldigheter, kan sänka trösklarna och bidra till ett hållbart nyttjande av skogen för friluftsändamål för länets invånare.

Visste du att...

Arealen skog som är äldre än 120 år på produktiv skogsmark utanför skyddade områden har generellt sett ökat sedan 1926 och är idag nästan fem gånger så stor som 1926.

Visste du att...

Erstavik har tecknat avtal med Nacka kommun för att upprätthålla service för skogsbesökare med bland annat informationsskyltar och tillgängliga stigar. Därigenom kanaliseras besökare till lämpliga områden samtidigt som möjlighet skapas för både företagande och ett rikt friluftsliv.

En växande befolkning och ökad besöksnäring innebär också en potential för företagande med skogen som bas, som kan bidra till jobb och utveckling på landsbygden. Företagande och nya affärsmodeller kan erbjuda tjänster och produkter med koppling till upplevelser i skogen som kompletterar det traditionella skogsbruket. En god samverkan mellan skogsägare och företagare som bedriver naturturism på annans mark är en viktig grund för en hållbar utveckling på området.

Foto: Länsstyrelsen

Stockholm som marknad

MÅL: Baserat på skogens värden erbjuder Stockholm en marknad för innovativa och hållbara varor och tjänster samt en attraktiv arbetsmarknad.

I Stockholms län finns en stor andel av Sveriges konsumenter och en stark köpkraft. Intresset för nytänkande och innovation är stort och i länet finns god kompetens inom teknik, utveckling och innovation. Potentialen för Stockholm som marknad för produkter och tjänster från hela Sveriges skogar bedöms som mycket god. Insatsområdet ska bidra till bioekonomin med hållbar konsumtion och produktion av produkter och tjänster från skogen.

Skogsnäringen är högteknologisk genom bland annat avancerade skogsmaskiner, framtagandet av förnyelsebara produkter baserade på skogsråvara och nya bygglösningar i trä. I länet utvecklas kunskaper och nya produkter av intresse för den internationella marknaden. Utvecklingsmöjligheter finns även för en mer småskalig nischad näringsverksamhet. Förutom förädling av träprodukter och fortsatt utveckling av besöksnäringen kopplad till den tätortsnära skogen finns möjligheter till näringsverksamhet baserad på råvaror från skogen, exempelvis viltmat, svamp, örter och bär.

Den tätortsnära skogen är attraktiv för såväl naturnära boende, rekreation och friluftsliv som företagande kopplad till naturturism. Skogen i länet är en av förutsättningarna för en levande landsbygd och skapar nya möjligheter till företagsutveckling och fler arbetstillfällen.

Stockholmsregionens befolkning bedöms öka kraftigt fram till 2050 och därmed behöver också byggandet vara omfattande. Det gäller såväl bostäder som arbetsplatser och samhällsfunktioner. Att använda trä som byggmaterial i flerbostadshus ger bland annat minskad klimateffekt i materialtillverkning, ökad kolinbindning, minskade byggtransporter och förbättrad arbetsmiljön inom byggindustrin. Stockholm har i egenskap av huvudstadsregion med stor befolkning förmåga att vara innovationsdrivare och åstadkomma förändring med minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning som följd. Kommunerna har också möjlighet att vara föregångare genom att uppmuntra till byggnationer i trä.

Skogsproduktionen i Stockholms län är liten i ett nationellt perspektiv. För den enskilde skogsägaren kan skogsbruket ändå bidra till betydande skogsråvara och intäkter. Närheten till Stockholmsmarknaden och ett ökande intresse för byggnads-

Visste du att...

I nuläget avverkas och gallras uppskattningsvis 1,14 miljoner skogskubikmeter per år (vilket motsvarar cirka 50 procent av den årliga tillväxten i länet).

Visste du att...

Det pågår en satsning vid namn *Naturnära jobb* där nyetablerade i Sverige eller långtidsarbetslösa ska förberedas för arbetslivet och förhoppningsvis en anställning inom de gröna näringarna, där det idag saknas arbetskraft. Arbetslag leds av Skogsstyrelsen och gör viktiga men enkla jobb i skyddade områden och för friluftslivet som annars inte blivit gjorda. Länsstyrelsen anvisar lämpliga jobb för lagen.

vård innebär en potential även för en mer nischad och småskalig förädling av träprodukter i länet.

Skogsnäringen i länet har potential att vara en attraktiv näring som kan locka kompetent arbetskraft och många besökare samtidigt som den bidrar till tillväxt och hållbara varor i Sverige.

Foto: Christina Fagergren

Skogen i samhällsplaneringen

MÅL: I Stockholms län tas skogens värden och funktioner tillvara i samhällsplaneringen genom en konstruktiv och inkluderande dialog.

Befolkningen och bebyggelsen i länet fortsätter att öka och allt fler använder skogen för rekreation. Det ställer stora krav på att olika intressen vägs mot varandra på ett sätt som värnar skogens värden och funktioner. För att underlätta hanteringen av målkonflikter i samhällsplaneringen kommer insatsområdet fokusera på att understödja dialog och samverkan. Insatsområdet ska bidra till att värna och utveckla skogens värden, funktioner och biologiska mångfald.

Samhället är beroende av skogens ekosystemtjänster. Skogens bidrag till frisk luft och rent vatten är svåra att ersätta med tekniska lösningar. Det är tjänster som skogsägaren idag inte kompenseras för.

Länets tätortsnära natur har stor betydelse för många människor och behöver vara tillgänglig. Skogens höga värden som ett variationsrikt landskap, spår av kulturlandskap eller avsaknad av buller behöver skyddas och utvecklas. Planering behövs som möjliggör att skogen kan nyttjas utan att förstöras och att olika intressen kan samsas och nyttja samma mark.

. Samhällsplanering handlar om att skapa en långsiktigt hållbar utveckling för mark- och vattenområden där olika intressen vägs mot varandra. Skogens ekosystemtjänster och bidrag till lönsamt företagande, landsbygdsutveckling och möjlighet till friluftsliv och rekreation behöver ställas mot behovet att exploatera skog för andra ändamål. Fler bostäder och ny infrastruktur ska inte tillåtas äventyra skogens värden. Samtidigt som det finns ett behov av mark att exploatera innebär närhet till skog livskvalitet för många människor. Allt fler väljer bostadsområde utifrån möjligheterna till friluftsliv och närhet till skog och natur.

Regionala och kommunala samhällsplaneringsdokument kan ge vägledning vid målkonflikter med koppling till mark-användning. Verktyg finns för att beakta skogens värden för rekreation, klimat och biologisk mångfald i planeringsprocesser. Andra målkonflikter i skogen som slitage och brist på hänsyn från vissa besökare löses inte lika lätt i den fysiska planeringen, men behöver hanteras.

Att skogen är tillgänglig för länets befolkning är av stor vikt för folkhälsa, jämställdhet och jämlikhet; i ett samhällsperspektiv behöver tillgänglig tätortsnära skog värnas. Väl utvecklad

Visste du att...

Stockholms län har, med sina drygt två miljoner invånare, en femtedel av Sveriges befolkning fördelat på 1,5 procent av landets yta.

Visste du att...

Huddinge kommun består av 1/3 skyddade områden.

och planerad kollektivtrafik möjliggör besök i skogen för rekreation och friluftsliv men även utveckling av naturturism, samtidigt som skogens värden värnas.

Kommuner som växer och skogsägare med tätortsnära skog behöver hitta former för hur allmänhetens tillgång till skog och markägarens brukande av skogen kan anpassas till nytta för båda parter. Det är viktigt att samarbeta och föra en dialog om bland annat allemansrätten och vad den innebär. Offentliga aktörer bör tillhandahålla mark för friluftsliv och rekreation.

Foto: Stefan Holm/Mostphotos

Strategins bidrag till mål för hållbar utveckling, miljö och klimat

Det nationella skogsprogrammet är utarbetat i samklang med Agenda 2030, som utgör grund för regeringens arbete för en hållbar utveckling. Målen i Agenda 2030 omfattar de tre dimensioner av hållbar utveckling. Flera av de 17 målen har starka kopplingar till skogens hela värdekedja, särskilt tydligt är det för exempelvis *Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Skogsstrategin bidrar till uppfyllnad av RUFS-målen *En tillgänglig region med god livsmiljö* och *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp*. Den bidrar också till genomförandet av Stockholmsregionens s.k. plankarta med särskilt fokus på de gröna kilarna. Genom att skydda och utveckla skogen kan vi:

- Bidra till säkerställande av den biologiska mångfalden
- Bidra med temperatur- och vattenreglering i ett förändrat klimat
- Tillgodose människors behov av att komma ut i naturen
- Bidra med träråvara för hållbar produktion
- Stärka möjligheten till småföretagande och turism
- Ersätta fossila bränslen
- Bidra till flera av de nationella miljömålen
- Bidra till mål för friluftslivet, kulturmiljön m.m.

REMISS

Foto: Länsstyrelsen

Genomförande och uppföljning

Strategiarbetet presenteras i två typer av dokument; Stockholms läns skogsstrategi samt handlingsplaner som sträcker sig några år i taget och är kopplade till Stockholms läns skogsstrategi.

Strategidokumentet ger utgångspunkter och mål för utvecklingen i länet med koppling till skogen och skogssektorn. Samverkan och dialog mellan berörda aktörer i länets skogssektor är avgörande för strategins genomförande och framgång. I det nationella skogsprogrammet är processerna för att involvera och skapa delaktighet kring skogens frågor ett mål i sig. I det regionala arbetet med skogsstrategin tar vi fasta på värdet av dialogen och delaktigheten. Det nationella skogsprogrammet sätter ramarna för arbetet och de regionala förutsättningarna avgör inriktningen och prioriteringarna för arbetet i länet.

Handlingsplanerna till strategin innehåller åtgärder som ska bidra till måluppfyllelsen. Den första handlingsplanen kommer gälla från 2022.

Genomförandet av Stockholms läns skogsstrategi kommer att följas upp, utvärderas och revideras. Lägessituationen för strategins mål följs upp för att vid behov kunna revidera åtgärder och aktiviteter i kommande handlingsplaner. Vid behov kommer även strategidokumentet att revideras efter 2030. Handlingsplanens aktiviteter utvärderas efter genomförande. Arbetet med uppföljningen kommer att samordnas med den rapporteringen som Skogsstyrelsen gör med koppling till det nationella skogsprogrammet och regionala aktiviteter.

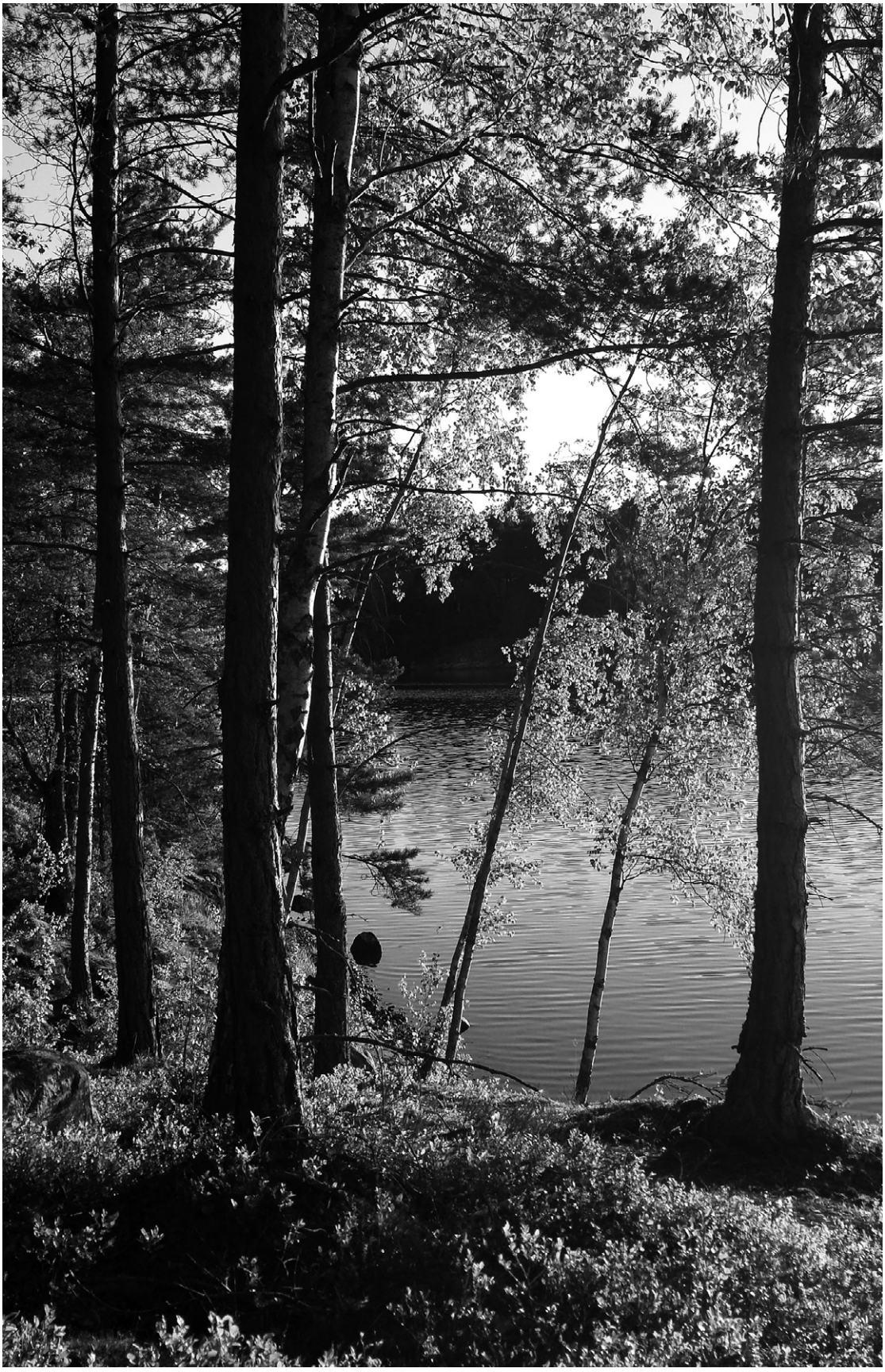

Foto: Christina Fagergren

Organisation

Länsstyrelsen Stockholm har varit projektägare i arbetet med att ta fram skogsstrategin för Stockholms län. Framtagandet har varit organiserat i ett nära samarbete mellan att flertal aktörer och organisationer.

Styrgrupp

Styrgruppen kopplad till framtagandet av länets skogsstrategi består av åtta organisationer. Skogsstyrelsen, LRF Mälardalen, Region Stockholm, Naturskyddsföreningen Stockholms län, Mellanskog, Holmen skog, Friluftsfrämjandet Region Mälardalen samt avdelningarna för landsbygd respektive miljö vid Länsstyrelsen har ingått i styrgruppen för framtagandet av strategin och kommande handlingsplan.

Projektledning och projektgrupp

Arbetet med att ta fram strategin har organiserats vid enheten för landsbygdsutveckling, Länsstyrelsen i Stockholms län. Projektledningen från Länsstyrelsen har till sin hjälp haft en projektgrupp bestående av representanter från Skogsstyrelsen, Region Stockholm och Södertörns högskola.

Framtagande i dialog

Framtagandet av strategin har genomförts i bred dialog med skogliga intressenter. Strategin bygger i stora delar på de insikter och olika former av kunskapsinspel som förmedlats vid öppna dialogträffar samt genom konstruktiva diskussioner och workshops med styrgruppens organisationer. En hearing genomfördes under framtagandet av den nulägesrapport som arbetades fram under projektets första år. Nulägesrapporten ger en kunskapsbas om länets skog och skogliga verksamheter, som blev en värdefull utgångspunkt för det fortsatta arbetet med skogsstrategin.

Fyra dialogträffar, en för vardera strategiskt insatsområde, har genomförts under 2020 och 2021. Vid dialogträffarna har balansen mellan olika hållbarhetsvärden lyfts fram och även spännvidden och dynamiken i de många och olika intressen som finns med koppling till skogen. Resultatet från dialogträffarna har gett god vägledning i utformningen av strategin, samt många spännande förslag till kommande handlingsplaner för länets skogsstrategi.

REMISS

Relaterade dokument

Sveriges nationella skogsprogram

RUFS 2050

Landsbygd- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen

Handlingsplan för grön infrastruktur

Friluftslivsstrategi för Stockholms län

Stockholms läns livsmedelsstrategi

Klimat- och energistrategi för Stockholms län

Strategisk inriktning för Stockholms län

Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Nulägesbeskrivning inför Stockholms läns regionala skogsstrategi

REMISS

”Länsstyrelsen i Stockholm – en samlande kraft för en hållbar framtid.

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet landsbygdsutveckling

Tfn: 010-223 10 00

Rapporten hittar du på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm